

Bruselj, 19.10.2016
COM(2016) 663 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU
o izvajanju Uredbe (EU) št. 691/2011 o evropskih okoljsko-ekonomskih računih

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o izvajanju Uredbe (EU) št. 691/2011 Evropskega parlamenta in Sveta o evropskih okoljsko-ekonomskih računih

1. UVOD

Uredba (EU) št. 691/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 2011 o evropskih okoljsko-ekonomskih računih¹ (v nadaljnjem besedilu: Uredba) je uvedla skupni okvir za zbiranje, pripravljanje, pošiljanje in ocenjevanje evropskih okoljsko-ekonomskih računov. Člen 10 Uredbe določa:

Komisija do 31. decembra 2013 in nato vsaka tri leta Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo o izvajanju te uredbe. V tem poročilu se oceni zlasti kakovost poslanih podatkov, metode zbiranja podatkov, upravno breme za države članice in poročevalske enote ter uporabnost in učinkovitost teh statistik.

Poročilo po potrebi in ob upoštevanju izsledkov iz člena 4(2) spremljajo predlogi:

– za uvedbo novih modulov okoljsko-ekonomskih računov, kot so računi izdatkov in prihodkov, povezanih z varstvom okolja (EPER – Environmental Protection Expenditure and Revenues)/računi izdatkov za varstvo okolja (EPEA – Environmental Protection Expenditure Accounts), sektor okoljskega blaga in storitev (EGSS – Environmental Goods and Services Sector), energetske računi, z okoljem povezani transferji (subvencije), računi izkoriščanja naravnih virov in izdatkov za upravljanje (RUMEA – Resource Use and Management Expenditure Accounts), vodni računi (kvantitativni in kvalitativni), odpadkovni računi, gozdarski računi, računi ekosistemskih storitev, računi snovnih zalog v celotnem gospodarstvu (EW-MSA – Economy-Wide Material Stock Accounts) in meritve neuporabljenih izkopanih zemeljskih snovi (vključno s prstjo),

— namenjeni nadaljnjemu izboljšanju kakovosti podatkov in metod njihovega zbiranja ter s tem izboljšanju pokritosti in primerljivosti podatkov in zmanjšanju upravnih bremen za podjetja in upravne strukture.

Prvo poročilo, pripravljeno v skladu s tem členom, je bilo objavljeno leta 2013². To je drugo poročilo. Poglavje 2 vsebuje pregled okoljsko-ekonomskih računov. Poglavje 3 poroča o napredku, ki je bil dosežen od zadnjega poročila. Poglavje 4 obravnava ukrepe za izboljšanje izvajanja Uredbe.

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:02011R0691-20140616>

² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:52013DC0864>

2. OKOLJSKO-EKONOMSKI RAČUNI

Okoljsko-ekonomski računi so statistični sistem, ki združuje ekonomske in okoljske informacije, na podlagi katerih bo mogoče oceniti na eni strani prispevek okolja h gospodarstvu in na drugi strani vpliv gospodarstva na okolje. Ponujajo način za spremljanje pritiskov gospodarstva na okolje in proučevanje, kako bi jih bilo mogoče zmanjšati. Okoljsko-ekonomski računi urejajo okoljske podatke s številnih različnih področij z uporabo enakih pojmov in terminologije kot v nacionalnih računih. Prikazujejo, kako drug na drugega vplivajo gospodarski, gospodinjjski in okoljski dejavniki, in so zato bolj informativni kot zgolj nacionalni računi.

Okoljsko-ekonomski računi zagotavljajo širok spekter informacij o okoljskih in gospodarskih vprašanjih. Uporabne so lahko zlasti za oceno trendov pri uporabi naravnih virov, ravni emisij in izpustov v okolje, ki so posledica gospodarske dejavnosti, ter obsega gospodarskih dejavnosti iz okoljskih razlogov. Okoljsko-ekonomski računi prikazujejo obseg onesnaževanja, ki ga proizvajajo industrija in gospodinjstva, ter omogočajo oceno v okviru zaposlovanja in vrednosti proizvoda, proizvedenega v navedenih sektorjih, in njihovega stroška zmanjševanja onesnaževanja.

Okoljsko-ekonomski računi zagotavljajo celovit okvir za pripravo podatkov, izračun kazalnikov in izvajanje analiz. Vključevanje okoljskih podatkov v okvir nacionalnih računov omogoča doslednejše izračunane kazalnike in analizo, ki vključuje socialne vidike trajnostnega razvoja in zaposlitvene vidike zelene rasti.

Uredba vzpostavlja evropske okoljsko-ekonomske račune in strukturira račune v module. Prvotno so bili ustvarjeni trije moduli (priloge od I do III k Uredbi), kakor sledi:

- **računi emisij v zrak:** emisije v ozračje šestih toplogrednih plinov (ki med drugim vključujejo: CO₂ in CO₂ iz biomase, uporabljena kot gorivo) in sedem onesnaževal zraka, z razčlenitvijo, ki zajema 64 industrij, ki izpuščajo emisije v zrak, in gospodinjstva;
- **davki v zvezi z varstvom okolja po gospodarski dejavnosti:** okoljski davki za štiri glavne skupine: energija, promet, onesnaževanje in viri, z razčlenitvijo, ki zajema 64 industrij, ki plačujejo te davke, ter gospodinjstva in nerezidente. Vse številke davčnih prihodkov so skladne z nacionalnimi računi in jih je mogoče primerjati z BDP, z vsemi davki in socialnimi prispevki ter drugimi gospodarskimi agregati;
- **računi snovnih tokov v celotnem gospodarstvu:** zneski fizičnih vložkov v gospodarstvo, snovno kopičenje v gospodarstvu in učinki za druga gospodarstva ali nazaj v okolje.

Evropski okoljski računi so pripravljeni v skladu z mednarodnim standardnim Sistemom za integrirano okoljsko in ekonomsko računovodstvo 2012 – osrednji okvir³. Ta okvir je bil pripravljen in objavljen pod pokroviteljstvom Združenih narodov, Evropske komisije (Eurostat), Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo, Organizacije za

³ <http://unstats.un.org/unsd/envaccounting/seea.asp>

gospodarsko sodelovanje in razvoj, Mednarodnega denarnega sklada in Skupine Svetovne banke.

3. RAZVOJ GLEDE NA ZADNJE POROČILO

3.1. PRAVNI OKVIR

Pomemben razvoj od zadnjega poročila o izvajanju je bila sprememba Uredbe z vključitvijo treh nadaljnjih modulov (priloge od IV do VI),⁴ kakor sledi:

- **računi izdatkov za varstvo okolja:** izdatki, ki jih imajo gospodarske enote (zasebni subjekti, javni subjekti in gospodinjstva) zaradi varstva okolja;
- **računi sektorja okoljskega blaga in storitev:** informacije o proizvodnji in izvozu blaga in storitev, ki so bile oblikovane in izdelane posebej za varstvo okolja in upravljanje virov. Poroča se tudi o zaposlovanju, povezanim s temi dejavnostmi;
- **računi fizičnega pretoka energije:** pretok energije iz okolja v gospodarstvo (pridobivanje naravnih virov) znotraj gospodarstva (proizvodnja in poraba energentov) in od gospodarstva do okolja (izpust ostankov energije).

Zahtevane podatke iz prilog od IV do VI je treba poslati Komisiji (Eurostatu) prvič leta 2017 (s časovnimi vrstami od leta 2014)⁵. V pripravi na to Komisija (Eurostat) spodbuja pilotne študije in prostovoljno zbiranje podatkov.

3.2. DRUGA ZAKONODAJA ZA IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI

Komisija je leta 2015 sprejela izvedbeno uredbo in delegirano uredbo za dopolnitev splošnega okvira, določenega v Uredbi. Obe uredbi sta bili namenjeni za zagotovitev primerljivosti med državami in uveljavljanje standardov kakovosti. To sta naslednji:

- *Izvedbena uredba Komisije (EU) 2015/2174 z dne 24. novembra 2015 o okvirnem pregledu okoljskega blaga in storitev, o obliki za pošiljanje podatkov za evropske okoljsko-ekonomske račune ter o načinih, strukturi in časovnih presledkih poročil o kakovosti v skladu z Uredbo (EU) št. 691/2011 Evropskega parlamenta in Sveta o evropskih okoljsko-ekonomskih računih*⁶.

Ta akt določa pravila o izvajanju uredbe glede treh ločenih zadev: okvirnega pregleda okoljskega blaga in storitev (v skladu s členom 3(5) Uredbe), tehnične oblike, v kateri je treba podatke poslati Komisiji (v skladu s členom 6 Uredbe), ter načinov, strukture in časovnih presledkih poročil o kakovosti (v skladu s členom 7(3) Uredbe).

⁴ Uredba (EU) št. 538/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o spremembi Uredbe (EU) št. 691/2011 o evropskih okoljsko-ekonomskih računih (UL L 158, 27.5.2014, str. 113).

⁵ Številne države članice koristijo odstopanja v skladu z Izvedbenim sklepom Komisije (EU) 2016/335 z dne 7. marca 2016 o odobritvi odstopanj od Uredbe (EU) št. 691/2011 Evropskega parlamenta in Sveta o evropskih okoljsko-ekonomskih računih za Španijo, Francijo, Italijo in Ciper (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=OJ:L:2016:062:TOC>).

⁶ http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2015.307.01.0017.01.SLV

V zvezi s prvo od treh zadev akt opredeljuje področje uporabe okoljskega blaga in storitev (Priloga V k Uredbi), da bi omogočili uporabo priloge na enak način v vseh državah.

Druga in tretja zadeva sta pomembni za vse module, ki so v Uredbi. Izvajanje standardov o tehnični obliki, v kateri se podatki za evropske okoljsko-ekonomske račune pošljejo Komisiji (Eurostatu) (druga zadeva), bo povečalo učinkovitost in zmanjšalo upravno breme za nacionalne organe. Isti standardi se lahko nato uporabijo pri pošiljanju statističnih podatkov za mednarodne namene, npr. OECD ter agencijam Združenih narodov. Navedeni standardi omogočajo večjo učinkovitost, npr. prenos podatkov med napravami (stroj-stroj) je mogoč med institucijami brez človeškega posredovanja. Uvedba specifikacij za poročila o kakovosti (načini, struktura in časovni presledki) (tretja zadeva) bo pri tem zagotovila elemente za Komisijo (Eurostat), ki bodo spremljali statistično kakovost. Poročila o kakovosti, ki jih zahteva člen 7 Uredbe, so ključna za to, da Komisija (Eurostat) oceni kakovost podatkov, ki jih posredujejo države članice. Potrebna so tudi za ovrednotenje podatkov in opredelitev področij, kjer so potrebne nadaljnje izboljšave kakovosti.

- *Delegirana Uredba Komisije (EU) 2016/172 z dne 24. novembra 2015 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 691/2011 Evropskega parlamenta in Sveta glede specifikacije energetskih proizvodov*⁷.

Ta akt določa energente, ki se uporabljajo za račune fizičnega pretoka energije (Priloga VI k Uredbi). Seznam energentov določa področje uporabe in klasifikacijo, ki jo je treba uporabljati, za zagotovitev mednarodne primerljivosti podatkov.

3.3. NAČINI ZBIRANJA PODATKOV IN UPRAVNO BREME

Okoljsko-ekonomski računi na splošno ne zahtevajo zbiranja novih podatkov, temveč uporabijo obstoječe podatke. To je zato, ker zberejo podatke iz različnih virov, npr. statistike na področju energije, prometa, kmetijstva, javnih izdatkov in davčnega sistema ter drugih nestatističnih virov, poleg podatkov o nacionalnih računih. Države članice lahko prilagodijo obstoječe podatke, da se uskladijo s pojmi, ki se uporabljajo v nacionalnih računih, ter tako izpolnjujejo zahteve iz Uredbe.

Dejstvo, da okoljsko-ekonomski računi ponovno uporabijo obstoječe podatke, pomeni, da je dodatna obremenitev poročanja, ki se nalaga podjetjem in gospodinjstvom, še zelo majhna, pod pogojem, da podatkovni viri obstajajo in se ohranjajo. Države se lahko odločijo za vzpostavitev posebnih zbiranj podatkov za potrebe okoljsko-ekonomskih računov, kar bo izboljšalo kakovost podatkov. Primer za to so računi sektorja okoljskega blaga in storitev (Priloga V k Uredbi), za katere so nekatere države vzpostavile kratke posebne raziskave kot dopolnilo drugim virom podatkov. Te raziskave imajo letne ali večletne časovne presledke in obremenitev podjetij je nizka.

⁷ http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.033.01.0003.01.SLV&toc=OJ:L:2016:033:TOC

Delo, ki je potrebno za pripravo računov, večinoma izvajajo nacionalni organi (običajno nacionalni statistični uradi) in vključuje obdelavo obstoječih podatkov ter izboljšanje njihove analitične zmogljivosti. Število osebja, potrebnega za pripravo računov v vsakem nacionalnem organu, je ocenjeno na povprečno štiri do šest ekvivalentov polnega delovnega časa za šest prilog k Uredbi. Ti stroški osebja zagotavljajo znatno dodano vrednost osnovnim podatkom in povečujejo možnosti za analizo medsebojnih vplivov. Številni nacionalni organi so uporabili pilotne študije (ki jih sofinancira Komisija) za vzpostavitev metod za obdelavo in analizo podatkov.

3.4. IZVEDLJIVOST IN UČINKOVITOST

Moduli, ki so določeni v Uredbi, se preskusijo in testirajo, preden Komisija predlaga zakonodajni okvir in tako zagotovi njihovo izvedljivost (glej oddelek 4.2 spodaj). Preskušanje se izvaja v sodelovanju z državami članicami, da se izkoristi njihovo strokovno znanje in zagotovi skupno razumevanje izvedljivosti modulov. Trenutno se izvajajo pilotne študije o nadaljnjih možnih novih moduli.

Učinkovitost okoljsko-ekonomskih računov je odvisna od dveh dejavnikov: prvič, kako so lahko obstoječe informacije reorganizirane v skupni okvir; in drugič, na kakšen način in v kolikšni meri se računi uporabljajo.

Kar zadeva prvo točko, so računi emisij v zrak (Priloga I k Uredbi) primer, kako so bile obstoječe informacije reorganizirane. Računi emisij v zrak uporabljajo že zbrane informacije popisov emisij v zrak, ki se zahtevajo za poročanje v okviru Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (UNFCCC) in v okviru Konvencije o onesnaževanju zraka na velike razdalje preko meja (CLRTAP) Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo (UNECE). Dodatne informacije se nato dodajo podatkom, da se uskladijo s klasifikacijami in načeli preglednic ponudbe in porabe ter preglednic input-output, ki se uporabljajo v nacionalnih računih. Nato se lahko uporabljajo skupaj s podobnimi računi, na primer za energijo, okoljskimi davki in gospodarskimi sektorji. Te informacije je mogoče uporabiti v okvirih za opis vzročne povezave med družbo in okoljem, kot je na primer okvir „gonilne sile, pritiski, stanje, vplivi in odzivi (DPSIR)“, ki ga je sprejela Evropska agencija za okolje.

V zvezi z drugo točko okoljski računi podpirajo sedmi okoljski akcijski program EU, ki je vodilo za politike EU v obdobju do 2020 – „Dobro živeti ob upoštevanju omejitev našega planeta“.⁸ Uporabljajo se tudi v vodilni pobudi „Evropa, gospodarna z viri“,⁹ saj je glavni kazalnik „produktivnost virov“ vzet iz računov snovnih tokov (Priloga III k Uredbi). Navedena priloga lahko prispeva k akcijskemu načrtu EU za krožno gospodarstvo,¹⁰ zlasti za izračun stopenj recikliranja. Okoljski davki (Priloga II k Uredbi) se uporabljajo pri študijah okoljske fiskalne reforme o „okolju prijaznejšem“ evropskem semestru¹¹. Pričakuje se, da se

⁸ <http://ec.europa.eu/environment/action-programme/>

⁹ <http://ec.europa.eu/resource-efficient-europe/>

¹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1453384154337&uri=CELEX:52015DC0614>

¹¹ http://ec.europa.eu/environment/integration/green_semester/news_en.htm

bodo okoljsko-ekonomski računi uporabili za spremljanje ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov.¹²

Okolje računi sicer že prispevajo k številnim pobudam za oblikovanje politik, vendar še niso dosegli svojega polnega potenciala. Računi so novi in še razmeroma neznani med institucionalnimi uporabniki. Statistiki lahko pospešijo rast ozaveščenosti tako, da bolje komunicirajo in promovirajo podatke, ki so že na voljo. Obrazložitev analitične moči okoljsko-ekonomskih računov je tudi del pobud, ki se trenutno izvajajo. Prizadevanja za povečanje ozaveščenosti potekajo skupaj z ukrepi za konsolidacijo računov in zagotavljajo njihovo kakovosti.

3.5. KAKOVOST PRIDOBLENIH PODATKOV

V tem poglavju je na kratko opisana kakovost podatkov, ki so jih predložile države članice za priloge od I do III k Uredbi v letih od zadnjega poročila o izvajanju, tj. 2013–2015. Države članice bodo morale od leta 2017 naprej predložiti podatke za priloge od IV do VI k Uredbi.

Leto 2015 je bilo prvo leto, v katerem je vseh 28 držav članic predložilo podatke v skladu z Uredbo. Norveška in Švica sta prav tako predložili podatke, Islandija pa jih ni (Uredba velja za EGP). Poleg tega so številne države kandidatke in potencialne države kandidatke za članstvo v EU prav tako predložile nekatere podatke. Ti podatki so javno na voljo na spletni strani Eurostata,¹³ skupaj s tehničnimi pojasnili (metapodatki) in posebnim razdelkom¹⁴ z referenčnimi informacijami.

Kakovost prejetih podatkov je pokazala znatno izboljšanje med letoma 2013 in 2015, in sicer iz dveh razlogov: prvič, začasna odstopanja¹⁵, odobrena za šest držav članic za prenos podatkov v skladu s prilogami od I do III k Uredbi, so se končala. To pomeni, da so bili leta 2015 na voljo podatki za vse države članice, s čimer se je poenostavila priprava agregatov za EU. Drugič, nekatere težave iz let 2013 in 2014 glede pravočasnega izpolnjevanja vprašalnika so bile odpravljene do leta 2015.

Še en vidik je popolna izpolnjenost vprašalnikov. Glede Priloge I k Uredbi je večina držav članic v letu 2015 predložila dokaj popolno izpolnjene vprašalnike. Pokritost podatkov Malte ni bila zadostna in Komisija (Eurostat) je ocenila večino objavljenih podatkov. V zvezi s Prilogo II k Uredbi so se vse preglednice poročale za vsa zahtevana leta. Kljub temu Hrvaška ni dodelila vseh davčnih prihodkov glede na gospodarsko dejavnost. V zvezi s Prilogo III k Uredbi so vse države poročale o vseh obveznih preglednicah za leto 2015. V prejšnjih letih je več držav, ki niso mogle dosledno zagotoviti podatkov o trgovini zunaj EU, namesto tega poročalo o trgovini zunaj EU-27, vsaj za nekatere statistike.

¹² <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

¹³ <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

¹⁴ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/environment/overview>

¹⁵ Izvedbeni sklep Komisije 2012/691/EU z dne 6. novembra 2012 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:32012D0691>).

Opređeljena so bila številna področja in posebne postavke, za katere si države s težavo prizadevajo zagotoviti dobro kakovost podatkov. Poročila o kakovosti so omogočila opredelitev naslednjih tehničnih vprašanj, v zvezi s katerimi so potrebne nadaljnje izboljšave:

- Priloga I: glavne težave vključujejo usklajevanje podatkov z ocenami, oblikovanimi z namenom izpolnjevanja obveznosti poročanja iz Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja in Konvencije UNECE o onesnaževanju zraka na velike razdalje preko meja (v nadaljnjem besedilu: premostitvene postavke), kritje emisij fluoriranih plinov in dodelitev emisij v cestnem prometu na industrije NACE;
- Priloga II: glavna težava za približno polovico držav članic je ocena plačanih davkov s strani nerezidentov. Poleg tega so nekatere države dodelile davčne prihodke gospodarskim dejavnostim z uporabo administrativnih podatkov, ki niso primerni za ta namen. Ta vprašanja so v postopku reševanja. Boljše sodelovanje z organi, ki pripravljajo nacionalne račune, bo olajšalo skladnost;
- Priloga III: postavke, ki predstavljajo težave, so tiste, ki jih je treba vsaj deloma oceniti zaradi pomanjkanja razpoložljivih statističnih podatkov. Te vključujejo: ostanke pridelkov, krmne pridelke in pašno biomaso, pridobivanje peska in prodra ter prilagoditev načelu rezidenčnosti.

Statistični podatki, ki so jih predložile države članice v skladu z Uredbo, so na splošno visoke kakovosti. Še vedno obstajajo številna področja, na katerih so potrebna izboljšanja, in Komisija (Eurostat) še naprej sodeluje z državami članicami pri reševanju vprašanj na tehnični ravni. Številni ukrepi se izvajajo ali so načrtovani za izboljšanje kakovosti, kot je pojasnjeno v poglavju 4.2.

4. UKREPI ZA IZBOLJŠANJE

V tem oddelku so obravnavani predlogi za uvedbo novih modulov okoljsko-ekonomskih računov (podpoglavje 4.1) in ukrepi, sprejeti za izboljšanje kakovosti podatkov in metod njihovega zbiranja (podpoglavje 4.2), kakor zahteva člen 10 Uredbe.

Pobude, predstavljene v tem oddelku, so rezultat dveh glavnih strategij. Prva je izvedbena strategija¹⁶, ki jo je februarja 2013 odobrila Statistična komisija Združenih narodov za osrednji okvir sistema za integrirano okoljsko in ekonomsko računovodstvo, mednarodnega statističnega standarda, ki ga upoštevajo Evropski okoljsko-ekonomski računi. Ta svetovna izvedbena strategija priporoča prilagodljiv in modularen pristop, da bi se upoštevale različne potrebe politik in ravni razpoložljivosti podatkov.

Druga je evropska strategija za okoljske račune za obdobje od leta 2014 do 2018¹⁷. To je program prihodnjega dela, ki ga potrdijo Komisija (Eurostat) in države članice v Odboru za evropski statistični sistem. Strategija usklajuje evropska prizadevanja in utira pot za

¹⁶ <http://unstats.un.org/unsd/statcom/doc13/BG-SEEA-Implementation.pdf>

¹⁷ <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1798247/6079569/ESSC-2014-21-EN-24-EuropeanStrategy-env.pdf>

morebitne nove module v Uredbi. Delovni program strategije za obdobje 2014–2018 se osredotoča na:

- krepitev kakovosti računov v prilogah od I do III k Uredbi (emisije v zrak, okoljski davki in snovni tokovi);
- spodbujanje uporabe obstoječih okoljsko-ekonomskih računov;
- izboljšanje pravočasnosti računov, vključno z razvojem zgodnje ocene, da bi bili vidiki okoljske politike bolj izraziti v gospodarskem načrtovanju;
- izvajanje računov iz prilog od IV do VI Uredbe (izdatki za varstvo okolja, sektor okoljskega blaga in storitev ter računi fizičnega pretoka energije);
- naložbe v statistično infrastrukturo (tj. referenčne metodologije, razvrstitve, specializirana programska oprema, itd.), da se izboljšajo razpoložljivost, kakovost in koristnost okoljskih računov;
- razvoj metodologij za prostovoljne zbirke podatkov na drugih področjih in njihovo uvedbo (vode in gozdovi, okoljske subvencije in podobni transferji ter izdatki za upravljanje virov).

Evropska strategija za okoljske račune posameznim državam članicam ne preprečuje dodatnega razvoja na drugih področjih dela, glede na nacionalne okoliščine, potrebe politik in finančna sredstva.

4.1. PREDLOGI ZA NOVE MODULE

Od zadnjega poročila o napredku so bila sprejeta tri področja, ki so bila predlagana za teme novih modulov v skladu s členom 10 Uredbe, kot je pojasnjeno v poglavju 3.1. Določena so v prilogah od IV do VI k Uredbi, in so: računi izdatkov za varstvo okolja, sektor okoljskega blaga in storitev ter računi fizičnega pretoka energije.

Prišlo je tudi do razvoja na drugih področjih iz člena 10 Uredbe, vključno z naslednjim:

- delovna skupina izkušenih držav članic je razvila okvir za zbiranje podatkov o okoljskih subvencijah in drugih transferjih. Eurostat je objavil smernice in prvo zbiranje podatkov je potekalo leta 2015. Navedeni okvir in smernice pojasnjujejo ustrezna načela in poročevalne preglednice ter način pripravljanja podatkov. Okoljske subvencije so zahtevnejše področje od okoljskih davkov, ker je vodenje evidenc pri statističnih podatkih o javnih financah bolj zapleteno;
- Komisija (Eurostat) pripravlja priročnik o računih izdatkov za upravljanje virov. Obstajajo nekatere podobnosti med tem in zakonitim modulom za račune izdatkov za varstvo okolja (Priloga IV k Uredbi), kar pomeni, da bodo izkušnje, pridobljene na slednjem področju po letu 2017, pomagale pri odločanju, kako ravnati s prvimi;
- Komisija pripravlja poskusni projekt za celovito obračunavanje naravnega kapitala in ekosistemskih storitev. To je dolgoročni projekt, ki naj bi prinesel rezultate do leta 2020. Glavna cilja sta vključiti obstoječe podatkovne nize na ravni EU (satelitski posnetki, raziskave in modeli o pokritosti tal in rabi zemljišč) in izkoristiti strokovno

znanje projektnih partnerjev za razvoj usklajenega okvira EU, ki bo združljiv z natančnejšimi računi na nacionalni ravni;

- Komisija (Eurostat) je uskladila in poenostavila obstoječi okvir in prostovoljno zbiranje podatkov za gozdove. To je bilo potrebno, saj pretekli pilotni projekti niso izpolnili pričakovanj uporabnikov in ni bilo zadostnega povpraševanja;
- Komisija (Eurostat) je pripravila osnovno konceptualno zasnovo za račune fizičnega pretoka energije za račune za vodo. To je dokumentirano v osnutku priročnika. Zbiranje podatkov se ni začelo.

Komisija (Eurostat) pridobiva izkušnje na zgoraj omenjenih področjih z namenom doseči morebitne izboljšave, ki bi bile lahko uvedene v prihodnosti, vendar še ni predlagala nobenih sprememb Uredbe. Razvoj novih modulov se nadaljuje, vendar počasneje. Moduli, ki imajo največ koristi z najnižjimi stroški, so bili navedeni že v Uredbi. Preostali potencialni novi moduli prinašajo manj koristi in so dražji. Priprava računov je lahko zelo draga, npr. če osnovni viri podatkov še ne obstajajo ali ne zagotavljajo zadostnih informacij in jih je zato treba ustvariti ali dopolniti.

Od vseh področij, ki se na novo razvijajo, so računi okoljskih subvencij morda kratkoročno najbolj obetavni. Redno prostovoljno zbiranje podatkov na letni ravni je bilo uvedeno leta 2015 ob soglasju in sodelovanju držav članic. V ospredju bo tudi poskusno delo na ekosistemskih računih. Spremljanje napredka na poti h krožnemu gospodarstvu, kot je navedeno v sporočilu Komisije z naslovom „Zaprte zanke – akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo“¹⁸ zahteva niz kazalnikov, ki temeljijo na več virih, med katerimi so tudi okoljski računi (računi snovnih tokov v celotnem gospodarstvu) in statistični podatki o odpadkih.

Obenem potekajo tudi prizadevanja za nadaljnje izboljšanje kakovosti obstoječih modulov, na podlagi do sedaj zbranih izkušenj.

Med tehničnimi razpravami na seji skupine DIMESA¹⁹ med Komisijo (Eurostat) in državami članicami je bilo sklenjeno, da nekatera področja, navedena za potencialne prihodnje module v členu 10 Uredbe, dejansko ne bi bila primerna področja za razvoj. To velja za „račune snovnih zalog v celotnem gospodarstvu“ in „neuporabljene izkopane materiale (vključno s prstjo)“. Relevantnost teh računov je v večini držav omejena in težko je pripraviti dovolj natančne ocene, da bi bile primerne za oblikovanje politike.

4.2. IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI: NEDAVNI RAZVOJNI DOGODKI

V skladu z evropsko strategijo za okoljske račune je bilo izboljšanje kakovosti računov glavno prednostno področje v zadnjih letih, ki naj se ohrani tudi v naslednjem obdobju. Izboljšanje kakovosti ima tudi posredne koristi, saj se je povečal pomen statistike in omogočila večja učinkovitost, kar posledično zmanjšuje upravno breme.

¹⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1453384154337&uri=CELEX:52015DC0614>

¹⁹ Srečanje s člani skupine direktorjev sektorske in okoljske statistike in računov junija 2015.

Komisija (Eurostat) še naprej pomaga državam članicam pri izboljšanju kakovosti računov na več načinov, kar vključuje:

- a) **zagotavljanje nepovratnih sredstev za pilotne študije in izboljšanje kakovosti.** Člen 4 Uredbe zahteva, da Komisija pripravi program pilotnih študij, ki jih države članice izvedejo prostovoljno. Cilj teh študij je razviti metode poročanja in izboljšati kakovost podatkov, vzpostaviti dolgoročne serije, razviti metode, uporabljene za obdelavo podatkov, in preskušati izvedljivost uvajanja novih modulov okoljsko-ekonomskih računov. Komisija (Eurostat) je vsako leto sofinancirala pilotne študije (do 70 % stroškov) in objavila rezultate na spletni strani CIRCABC²⁰. Ti izsledki se upoštevajo pri načrtovanju izboljšanja kakovosti in uvedbi novih modulov okoljsko-ekonomskih računov;
- b) **skrajšanje zakasnitvenega časa pri razpoložljivosti podatkov s pripravo zgodnjih ocen.** Okoljski računi so se do sedaj šteli za dokaj podrobne strukturne podatke. Komisija (Eurostat) skupaj z državami članicami ocenjuje, ali bi se okoljski računi lahko pripravili bolj zgodaj, pri čemer je bil dosežen znaten napredek. Komisija (Eurostat) proučuje tudi načine priprave zgodnjih ocen za nekatere glavne kazalnike. Te ocene bi imele višjo stopnjo napak in bi bile manj podrobne od ocen, zahtevanih v Uredbi, vendar bi predstavljale pomembne zgodnje informacije za uporabnike. Eurostat je zdaj začel pripravo in objavo zgodnjih ocen računov snovnih tokov v celotnem gospodarstvu (Priloga III k Uredbi), sedem mesecev po koncu referenčnega leta. To je znaten napredek, saj je rok za pošiljanje podatkov, določen v Uredbi, 24 mesecev. Komisija (Eurostat) prav tako začne pripravo zgodnjih ocen za račune okoljskega blaga in storitev (Priloga V k Uredbi). Komisija (Eurostat) združuje zbrane podatke o okoljskih davkih (Priloga II k Uredbi) s podatki s seznamov nacionalnih davkov, pripravljenimi v skladu s programom prenosa podatkov nacionalnih računov ESA2010²¹. To omogoča pripravo statističnih podatkov nekaj mesecev prej, ne da bi se povečalo breme za države članice. Trenutno se proučujejo možnosti za pripravo ocen za račune emisij v zrak (Priloga I k Uredbi) eno leto prej;
- c) **vzpostavitev prostovoljnega letnega zbiranja podatkov** kot priprave za obvezno poročanje. Podatki se trenutno zbirajo prostovoljno za priloge od IV do VI k Uredbi (za račune izdatkov za varstvo okolja, račune okoljskega blaga in storitev ter račune fizičnega pretoka energije). Novo zbiranje podatkov o okoljskih subvencijah in podobnih transferjev je bilo uvedeno leta 2015;
- d) **priprava agregatov EU, čeprav nekateri podatki držav članic manjkajo.** Ocene EU so zelo pomembne za evropske oblikovalce politik. Standardna metoda za pripravo statistik na ravni EU je združevanje podatkov držav članic. Kadar to ni mogoče, ker ni zadostnih nacionalnih podatkov, Komisija (Eurostat) uporablja alternativne tehnike. To velja zlasti za račune okoljskega blaga in storitev (Priloga V k Uredbi) in račune izdatkov za varstvo okolja (Priloga IV k Uredbi), za katere države članice še vedno prostovoljno pošiljajo podatke;

²⁰ <https://circabc.europa.eu/faces/jsp/extension/wai/navigation/container.jsp>

²¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:32013R0549>

- e) **izdajanje priročnikov in zagotavljanje metodoloških smernic.** Od leta 2013 je Komisija (Eurostat) objavila naslednje priročnike in smernice: okoljski davki²² (2013), okoljske subvencije in podobni transferji²³ (2015) in računi emisij v zrak²⁴ (2015). Poleg tega so bile kot delovni dokumenti javno objavljene številne druge metodologije (računi snovnih tokov v celotnem gospodarstvu²⁵ (2013), računi fizičnega pretoka energije²⁶ (2014), računi izdatkov za upravljanje virov²⁷ (2014) in računi sektorja okoljskega blaga in storitev²⁸ (2015)). Nadaljnje tri metodološke objave se pripravljajo za leto 2016 (sektor okoljskega blaga in storitev, računi izdatkov za varstvo okolja in računi snovnih tokov v celotnem gospodarstvu). Ta referenčni material poenostavlja pripravo statističnih podatkov in se uporablja v statistiki tako znotraj kot zunaj EU;
- f) **zagotavljanje orodij za pripravo.** Komisija (Eurostat) omogoči, da so orodja za pripravo računov na voljo državam članicam in drugim državam. Zagotavlja na primer informacijsko orodje, imenovano PEFA-Builder, ki pripravlja račune fizičnega pretoka energije (Priloga VI k Uredbi) na podlagi statistike energetike. Komisija (Eurostat) vzdržuje tudi posodobljene sezname (klasifikacije), proizvodov in dejavnosti, potrebnih za pripravo računov. Komisija (Eurostat) zagotavlja orodja za izračun odtisov, ki merijo vpliv gospodarskih subjektov v okolju pri uporabi naravnih virov. Odtisi se pridobijo z združevanjem okoljsko-ekonomskih računov z drugimi statistikami, kot so preglednice input-output;
- g) **spodbujanje programov usposabljanja** v okviru evropskega statističnega programa usposabljanja. Komisija letno organizira približno štiri programe usposabljanja o okoljsko-ekonomskih računih. Material, uporabljen pri prejšnjih programih usposabljanja, je objavljen na spletni strani CIRCABC²⁹;
- h) **spodbujanje izmenjave izkušenj med državami.** Komisija (Eurostat) pripravlja dve delovni skupini, ki se srečata vsako leto in izmenjata izkušnje, opredelita najboljše prakse in uskladita izboljšave. Obstajajo tudi številne projektne skupine, ki preučujejo posebna metodološka vprašanja in predlagajo priporočila. Komisija (Eurostat) sodeluje pri mednarodnih pobudah, ki jih organizirajo OECD, UNECE in ZN;
- i) **razvijanje rešitev za metodološke težave.** Poleg prizadevanja za izboljšanje kakovosti iz prilog od I do III k Uredbi iz oddelkov 3.5 in 4.2 je Komisija (Eurostat) opredelila metodološke izzive, povezane z novimi prilogami od IV do VI k Uredbi, in si prizadeva za

²² <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-13-005>

²³ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-15-005-EN-N>

²⁴ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-15-009>

²⁵ <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1798247/6191533/2013-EW-MFA-Guide-10Sep2013.pdf/54087dfb-1fb0-40f2-b1e4-64ed22ae3f4c>

²⁶ <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1798247/6191537/PEFA-Manual-2014-v20140515.pdf/12d7dcb3-cc66-46fd-bcb7-45bbbe9ba541>

²⁷ <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1798247/6191545/1-Resource-management-expenditure-accounts---draft-guidelines-2014.pdf/>

²⁸ <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1798247/6191549/Practical-guide-towards-compiling-EGSS-statistics-March2015.pdf/f0f8c6c1-0ae9-4f53-9c94-afcc190cc5ba>

²⁹ <https://circabc.europa.eu/faces/jsp/extension/wai/navigation/container.jsp>

rešitev teh vprašanj. Glavna izziva za države članice sta določitev dodelitve emisij in uporabe naravnih virov po statistični klasifikaciji gospodarskih dejavnosti v Evropski uniji (NACE) ter razvoj celovitega okvira za module monetarnih okoljskih računov (izdatki za varstvo okolja, izdatki za upravljanje virov, sektor okoljskega blaga in storitev ter okoljski davki in subvencije). Celovit okvir za monetarne okoljske račune bi omogočil, da se različni moduli pripravijo na enak način iz sklopa skupnih virov podatkov, in bi zato lahko zmanjšal upravno breme.